

Fimmtudaginn 12. apríl 1984.

Nr. 151/1982. **Lífeyrissjóður Iðnaðarmannafélags Suðurnesja**

(Jón St. Gunnlaugsson hrl.)

gegn

**Umsjónarnefnd eftirlauna,
heilbrigðis- og tryggingaráðherra
og fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs**

(Gunnlaugur Claessen hrl.)

Greiðsluskylda lífeyrissjóða vegna eftirlauna aldraðra.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Björn Sveinbjörnsson, Guðmundur Jónsson, Halldór Þorbjörnsson og Magnús P. Torfason.

Áfrýjandi skaut máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 22. júlí 1982 og gerir þá kröfu, að stefndu verði dæmdir til að greiða lífeyrissjóðnum 8.701.00 krónu með 46% ársvöxtum af 2.405.00 krónum frá 2. júní 1980 til 12. maí 1981, en af 6.180.00 krónum frá þeim degi til 1. júní 1981, síðan með 37% ársvöxtum af þeirri fjárhæð frá þeim degi til 2. september 1981 og af 8.701.00 krónu frá þeim degi til 21. janúar 1982 og loks með dómvöxtum frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar fyrir báðum dómum.

Stefndu krefjast staðfestingar héraðsdóms auk málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Með tilvísun til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann.

Rétt er, að málskostnaður fyrir Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur er staðfestur.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

S é r a t k v æ ð i

**hæstaréttardómaranna Björns Sveinbjörnssonar og
Magnúsar P. Torfasonar.**

Af hálfu stefnda var þess krafist fyrir Hæstarétti, að felldar yrðu

niður úr héraðsdómi aðfinnslur varðandi greinargerð stefnda. Við föllumst á, að ekki hafi verið alveg næg ástæða fyrir aðfinnslum þessum.

Með þessari athugasemd erum við sammála atkvæði meiri hluta dómara.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 28. júní 1982.

Mál þetta, sem dómtekið var þann 24. júní sl., hefur Lífeyrissjóður Iðnaðarmannafélags Suðurnesja (nnr. 6088-8671), Tjarnargötu 3, Keflavík, höfðað fyrir bæjarþinginu með stefnu, birtri 20. janúar sl., á hendur Umsjónarnefnd eftirlauna, sem skipuð er samkvæmt 17. gr. laga nr. 97/1979 (nnr. 8975-6871), Suðurlandsbraut 30, Reykjavík, heilbrigðis- og tryggingaráðherra (nnr. 3867-9406) og fjármálaráðherra f.h. ríkissjóðs (nnr. 2343-0126), báðum í Arnarhvoli, Reykjavík, til greiðslu skuldar kr. 8.701.- með 46% ársvöxtum af kr. 2.405.- frá 2. júní 1980 til 12. maí 1981, en af kr. 6.180.- frá þeim degi til 1. júní 1981, en með 37% ársvöxtum af sömu fjárhæð frá þeim degi til 2. september 1981, en af kr. 8.701.- frá þeim degi til 21. janúar 1982, en með dómvöxtum skv. lögum nr. 56/1979 frá þeim degi til greiðsludags, auk hæfilegs málskostnaðar að mati dómara bæjarþingsins.

Sótt er þing af hálfu stefndu og þær kröfur gerðar, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnanda og þeim dæmdur málskostnaður úr hendi hans að mati réttarins. Til vara er þess krafist, að málskostnaður verði látinn falla niður.

Sátt hefur verið reynd fyrir bæjarþingi árangurslaust.

Stefnandi segir tildrög málsins vera þau, að í 25. gr., 1. mgr., 2. tl., laga nr. 97/1979 sé svo ákveðið, að lífeyrissjóðir, sem lögbundnir séu eða njóti viðurkenningar fjármálaráðuneytis skv. lögum um tekju- og eignar-skatt og ekki eiga aðild að samkomulagi Alþýðusambands Íslands, farmanna- og fiskimannasambands Íslands, Vinnuveitendasambands Íslands og Vinnumálasambands samvinnufélaga um málefni lífeyrissjóða frá 22. júní 1977, sbr. 2. gr. laga nr. 67/1977, skuli leggja fram 5% af bókfærðum iðgjaldstekjum sínum. Fé þetta eigi lífeyrissjóðir þessir að greiða til stefndu Umsjónarnefndar eftirlauna og skuli fénu varið skv. 25. gr., 1. mgr., laganna til að greiða hluta kostnaðar við greiðslu eftirlauna skv. II. kafla laganna, greiðsluuppbótar á þau, eftirlaun og greiðslu sérstakrar uppbótar á lífeyri skv. II. kafla laga um lífeyrissjóð bænda, sbr. 3. gr. laga nr. 64/1977. Í II. kafla laga nr. 97/1979 sé fjallað um eftirlaun til aldraðra, sem hvorki séu fullgildir félagar í stéttarfélagi (og eigi því ekki rétt til eftirlauna skv. I. kafla laganna) né eigi eftirlaunarétt skv. II. kafla laga nr.

101/1970 um lífeyrissjóð bænda. Með 25. gr., 1. mgr., 2. tl. laga nr. 97/1979 sé með öðrum orðum kveðið á um skattlagningu nokkurra lífeyrissjóða (annarra ekki) til að standa straum af kostnaði við eftirlaunagreiðslu til einstaklinga, sem standa utan lífeyrissjóðanna.

Stefnandi, Lífeyrissjóður iðnaðarmanna Suðurnesja, sé meðal þeirra lífeyrissjóða sem falla undir 25. gr., 1. mgr., 2. tl., laga nr. 97/1979. Umsjónarnefnd eftirlauna hafi gert stefnanda að greiða kr. 2.405.- árið 1980, kr. 3.775.- árið 1981 og kr. 2.521.- sem viðbótargreiðslu það sama ár. Þann 2. júní 1980 hafi stefnandi greitt kr. 2.405.- og tekið fram: „Greiðsla þessi er innt af hendi með þeim fyrirvara að Lífeyrissjóður iðnaðarmannafélags Suðurnesja telur þessa gjaldtöku ólögmæta og áskilur sér rétt til þess að höfða mál til endurgreiðslu gjalds þessa.“ Greiðsluna 1981 hafi stefnandi innt af hendi 12. maí 1981 og viðbótargreiðsluna, sbr. dskj. 11, þann 2. september sama ár. Hér fyrir dóminum krefst stefnandi endurgreiðslu þessara fjárhæða.

Stefnandi byggir dómkröfur sínar á því, að eignarnámsákvæði 67. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944 standi því í vegi, að skattleggja megi stefnanda á þann hátt sem felist í 25. gr., 1. mgr., 2. tl., laga nr. 97/1979 til þeirra þarfa, sem kveðið er á um í upphafsákvæði greinarinnar. Komi þar einkum tvennt til:

1. Í lagareglum þessum felist, að tekið sé fé af stefnanda til að standa undir fjárgreiðslum til hóps einstaklinga utan sjóðsins. Bótalaus tilflutningur fjár frá einum aðilja til annars, sem hér sé um mælt, fái ekki staðist.

2. Í eignarnámsákvæði 67. gr. stjórnarskrárinnar felist, að við skattlagningar verði löggjafinn að gæta vissra jafnréttissjónarmiða. Með því að í 25. gr., 1. mgr., 2. tl., laga nr. 97/1979 sé aðeins gert ráð fyrir, að sumir lífeyrissjóðir, en ekki aðrir, greiði framlög til lífeyrisþega utan sjóðanna sé stjórnarskrárverndaðra jafnréttissjónarmiða ekki gætt.

Af hálfu stefndu er rökum stefnanda mótmælt. Kveðast þeir ekki geta fallist á það, að með 25. gr., 1. mgr., 2. tl., laga nr. 97/1979 sé aðeins gert ráð fyrir því, að sumir lífeyrissjóðir, en ekki aðrir, greiði framlög til lífeyrisþega utan sjóðanna og þannig sé stjórnarskrárverndaðra jafnréttissjónarmiða ekki gætt. Stefndu halda því fram, að í reynd sé sjóðunum alls ekkert mismunað. Þeir séu allir skattlagðir um 5%, svo sem fram komi í 24. gr. laga nr. 97/1979 að því er varði svokallaða samkomulagssjóði og í umdeild ákvæði varðandi sjóði utan samkomulagsins eins og þann, er hér er fjallað um. Í báðum tilvikunum renni skattféð til aldraðs fólks, sem eigi lítinn eða engan rétt í viðkomandi sjóðum. Möguleikar þeirra allra til greiðslu lífeyris til eiginlegra sjóðfélaga séu skertir um þau sömu 5%. Í raun séu áhrif þessara lagasetningar þau sömu og ef 5% væru tekin af öllum sjóðunum, fæð greitt til umsjónarnefndarinnar og það endurgreitt til

lífeyrisþeganna. Auk lífeyrissjóðanna sé skattur lagður á alla sjálfstæða atvinnurekendur, sem ekki séu aðilar að neinum lífeyrissjóði. Þarna sé verið, að vísu með óbeinum hætti, að skattleggja alla vinnandi menn í landinu. Hér sé þannig m.ö.o. á ferðinni sú almennasta tegund skattlagningar sem hægt sé að hugsa sér. Hugsanlega megi líta á fé lífeyrissjóðanna sem eign þeirra, sem iðgjöldin greiða. Skattheimtan skerði getu þeirra allra til greiðslu lífeyris með sambærilegum hætti. Jafnvægis sé gætt í skattheimtnni og hún byggð á málefnalegum grundvelli. Hér sé í raun verið að milli-færa fé frá vinnandi mönnum til þeirra er lokið hafi starfsdegi sínum. Verulegur hluti allrar skattlagningar sé einmitt eða svipuðu marki brenndur.

Álit dómsins.

Stefndu hafa ekki mótmælt aðild sinni að málinu.

Lög nr. 97/1979 um eftirlaun til aldraðra ná, hvað snertir skattskyldu lífeyrissjóða samkvæmt lögnum, til þeirra lífeyrissjóða, sem II.kafla samkomulags Alþýðusambands Íslands, Farmanna- og fiskimannasambands Íslands, Vinnuveitendasambands Íslands og Vinnumálasambands samvinnufélaganna um málefni lífeyrissjóða tekur til og undirritað hafa samstarfssamning lífeyrissjóða þar að lútandi, sbr. 24. gr., sbr. 1. mgr. 21. gr. laganna, svo og annarra lífeyrissjóða, sem lögbundnir eru eða njóta viðurkenningar fjármálaráðuneytisins samkvæmt lögum um tekju- og eignarskatt, sbr. 2. tl., 1. mgr., 25. gr. laganna.

Því er haldið fram af hálfu stefndu, að samkvæmt þessu nái skattlagning skv. lögnum til allra starfandi lífeyrissjóða í landinu. Af hálfu stefnanda hefur ekki verið sýnt fram á annað.

Það eru lífeyrissjóðirnir sjálfir sem slíkir, sem eru skattlagðir skv. lögnum, en ekki einstaklingar þeir, sem í þeim eru. Skipulag sjóðs skiptir ekki máli í því sambandi.

Fé til uppbótargreiðslna þeirra, sem lífeyri fá samkvæmt I. kafla laganna, er aflað með því, að samkomulagssjóðirnir svonefndu leggja fram 5% af iðgjaldatekjum sínum árin 1980-1982, en lífeyrisgreiðslurnar að öðru leyti fjármagnaðar af Atvinnuleysistryggingasjóði og ríkissjóði.

Aðrir lífeyrissjóðir skulu einnig leggja fram 5% af bókfærðum iðgjaldatekjum sínum til þess að standa straum af kostnaði af greiðslu eftirlauna samkvæmt II. kafla laganna, greiðslu uppbótar á þann lífeyri og greiðslu sérstakrar uppbótar á lífeyri samkvæmt II. kafla laga um Lífeyrissjóð bænda. Lífeyrisgreiðslur samkvæmt II. kafla laganna eru að öðru leyti fjármagnaðar af ríkissjóði, Atvinnuleysistryggingasjóði, Jöfnunarsjóði sveitarfélaga og framlagi launaskattsgreiðenda, sem vinna við eigin atvinnurekstur eða stunda sjálfstæða starfsemi.

Samkvæmt 2. og 7. gr. laganna eiga allir þeir, sem lífeyrisréttindi fá samkvæmt þeim, að uppfylla sömu skilyrði nema að því leyti að þeir, sem lífeyri fá samkvæmt I. kafla laganna, skulu vera félagar í stéttarfélagi, en þeir, sem lífeyri fá samkvæmt II. kafla, þurfa þess ekki.

Allt frá árinu 1969 hefur orðið þróun í lífeyrismálum hérlandis í þá átt að tryggja öllum landsmönnum, sem hafa haft ákveðnar lágmarksatvinnutekjur, rétt til lágmarkslífeyrisgreiðslna til viðbótar þeim eftirlaunum, sem greidd eru skv. lögum um almannatryggingar, eftir að þeir hafa náð ákveðnum aldri og að öðrum skilyrðum fullnægðum. Setning laga nr. 97/1979 er hluti þessarar þróunar. Fjár til þessarar lífeyrisgreiðslna hefur verið aflað með þeim hætti, sem að framan er lýst, m.a. með því að skattleggja starfandi lífeyrissjóði í landinu. Þótt sá munur sé gerður í lögnum, að skattur þeirra lífeyrissjóða, sem getið er í 24. grein laganna, skuli renna til greiðslu uppbótar á lífeyri, en skattur þeirra lífeyrissjóða, sem getið er um í 2. tl. 1. mgr. 25. gr. laganna, skuli renna til að standa undir kostnaði af greiðslu eftirlauna og uppbótar á þau, þykir skattheimtan vera sama eðlis í báðum tilvikum, og sömuleiðis er hún jöfn að hlutfalli.

Af því, sem að framan hefur verið rakið, þykir fram komið, að skatturinn sé álagður samkvæmt málefnalegum sjónarmiðum og nái jafnt til allra þeirra, sem starfa á sams konar eða svipuðum grundvelli, þ.e. lífeyrissjóðanna.

Niðurstaða dómsins er því sú, að almenni löggjafinn þykir ekki með setningu 2. tl. 1. mgr. 25. gr. laga nr. 97/1979 hafa farið út fyrir stjórnskipuleg mörk sín.

Samkvæmt þessu verða kröfur stefnanda ekki teknar til greina.

Eftir atvikum þykir rétt, að hver aðilja beri sinn kostnað af málinu.

Það athugast, að greinargerð stefndu er ekki í fullu samræmi við reglur 106. gr., sbr. 105. gr., 1. mgr., laga nr. 85/1936 um meðferð einkamála í héraði, eins og þessum reglum var breytt með lögum nr. 28/1981.

Hrafn Bragason borgardómari kvað upp dóm þennan.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Umsjónarnefnd eftirlauna, heilbrigðis- og tryggingaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, skulu vera sýknir af kröfum stefnanda, Lífeyrissjóðs Iðnaðarmannafélags Suðurnesja, í máli þessu.

Hver aðilja skal bera sinn kostnað af málinu.